

séges úttörő-irodalommal, mint a Szovjetunió. Eppen ezért okoz nagy örömet nekünk a most megjelent *Előre* című versgyűjtemény, mely a szovjet pionírok boldog gyermekkorát tükrözi vissza. A Szovjetunió legkitűnőbb költői írnak verseket a pioniroknak és ezekben a versekben megszólal a közösségi munkában mindig együttthaladó szovjet pionír öröme és munkaszeretete. Az Új Magyar Könyvkiadó úttörőmunkára vállalkozott és minden bizonnyal a magyar úttörőpajtások hálásak lesznek a nekik kiadott könyvért. Az összeállítást Békés István, Gábor Andor és Lányi Sarolta végezte, a fordítás tizenégy műfordítónk jó munkája.

TAKÁCS TIBOR

SISKOV: HAJNALODIK. (Franklin.)

A proletárcseregek elől menekülő, a már Oroszország területéről kivert cári hordák szétzúllott életének egy részéről számol be ez a regény. A könyv izgalmasan érdekes olvasmány. Életlenül jelennek meg szemünk előtt a cári hadsereg maradvékjainak alakjai, akik már csomagokban sem bíznak. Halott már ez a „hadsereg“, de ezt csak a tábornok segédtsíztje látja. A regény hőseiben a bolsevik propaganda hatására fölébred a vágy, egy jobb világ után. Megszökkik ő is, mint mindenki, akiben az igazságszeretetnek csak egy szikrája is él. A regény minden sorából érezhető a szocializmus igazsága. A szerző megutáltatja olvasóival a cári hadsereg rohadó tisztjeit.

Aktuálisan érdekes Baranov segédtsíztjének a regény hőséhez, Njokolaj Rebrovhoz intézett levelének ez a része: „Gondolkozz Njokolaj, kik vagyunk mi? A vagyonosok, a tőke hatalmának a szolgálatában állunk, amelyhez képest a szocializmus ugyanolyan idegen és veszélyes, mint annakidején a kereszténység veszélyes volt az ókori pogányság számára. És lám, a külföldi tőke, a legkérőfontabb, a legajlasabb, kitépte belőlünk a szívet, elvette lelkiismeretünket, kardot tett kezünkbe, ülni parancsolt — kit? A mi orosz munkáslegényeinket, a mi húsunkat és véréinket. És kiderül, hogy zsoldosok, rablók, banditák vagyunk, áruló csöcselék, ezek vagyunk. Hát nem szörnyűség ez?”

Igy vélekedik a fehér horda segédtsíztje, akinek bensejében, életének utolsó szakaszában (mert ezután öngyilkos lesz) felmerül a büntudat. Nyíró József fordítása elég gyengén sikerült. A fordítás miatt néhol egészen szárazzá, sőt helyenként érthetlenné válik a regény.

BÉCSI TAMÁS

GERGELY SÁNDOR: HÍV AZ ERDŐ. (Szikra.)

Tizenkét novella az író legkülönbözőbb korszakaiból. Gergely Sándor életének jórészét a Szovjetunióban töltötte mint emigráns és így a fejlődő szovjet szocialista-realista irodalom hatása megérzik művein. A novella műfajának keretei nem szűkek számára, hogy általános érvényű, szocialista, magyar és emberi igazságokat mondjon el bennük leltisztult, egyszerű stílusával. Írói érdeme, hogy a magyar és a szovjet dolgozó nép kapcsolatait tükrözi, azokat a társadalmi mélyrétegeket ábrázolja, amelyek a lappangó magyar forradalmat hordozták. Főleg a paraszti proletárság felé fordul szeretettel, és megható színekkel rajzolja azokat az alakokat, akik nyomorúságukban is emberek maradtak a Horthy-rendszer romlott kátlánában. Pető János a várakörnyéki szegényparaszt megundorodik a partizánvadászkönyvetlenségétől és megszökkik a pokolból át a partizánokhoz. Ott hamarosan megtalálja magát, mert a partizánok is parasztok. Pető János és Andrej Tucsa (Tucsa András bácsi) között hamar szövődik a lélekbeli barátság. A magyar honvéd felismeri az igazi ellenséget is és keményen harcol a fasiszták ellen. Berecz Jani a hadifogságból hazatért katonabosszút áll felbuztatón, akik gyilkolásba vitték. Az ártatlanul meggyilkolt gyermek szemei üzik és az intéző mellébe veri a kést. Ez a kitűnő, nagyfeszültségű novella mégis az, mely észrevehetővé teszi az író önhibáján kívüli gyengeségét. Gergely Sándor nem figyelhetett meg kellőképpen a parasztság fejlődését a Horthy-rendszer utolsó tíz esztendejében és úgy érezzük, hogy az ábrázolásban ezt a korszakot átugorja. Berecz Jani alakját ezért nem érezzük hitelesnek, habár a novella a kivételes esetek műfaja. Ott, ahol az író mondani valói közvetlen élményből fakadnak, ott természetesen nincs hasadás ábrázolás és cél között és olyan remekművek kelnek Gergely tolla nyomán, mint a: „Falu, sötétben”, „Rokonok közt”, „Péterke legszebb játéka”. stb. novellák.

NAGY SÁNDOR

MIKSZÁTH KÁLMÁN: A KIS PRIMÁS. (Révai.)

Mikszáthnak ez a mulatságos és fordulatok kisregénye azt meséli el, miként nevezi ki felesége, Beatrix unszolására Mátyás király a hétéves Estei Hippolytot esztergomi érsekké, mint cseréli ki a gyermek-főpapot merénylőtől felőlasz környezete útközben egyik járszópajtásával, a vele egykorú Gregorióval, mint nevelkedik a kis Hippolyt „Táján